

Hoe kunt u successierechten vermijden en toch de controle over het geschonken kapitaal bewaren?

De (on)beperkte bevoegdheid van de schenker/vruchtgebruiker

Vermogende particulieren wensen maar al te graag successierechten te vermijden, maar niet ten koste van de controle over het geschonken kapitaal. Iedere vermogensplanner wordt geconfronteerd met het vraagstuk hoe een geldige schenking te doen, zonder de controle of het beheer te ontnemen aan de schenker. Kan men schenken zonder echt te geven? Of kan men schenken zonder het echt te voelen? Veel adviseurs grijpen dan naar de private stichting, tak 23-verzekeringen of burgerlijke maatschap, maar er bestaat een eenvoudig alternatief: schenking met voorbehoud van vruchtgebruik.

België is een belastingparadijs. Indien we de tarieven van de personen- en vennootschapsbelasting voor ogen houden, zullen velen nu hun wenkbrouwen fronsen. Voor Belgische residenten die leven van de opbrengsten uit hun vermogen, is België nochtans een fiscaal paradijs. Waar anders kan men nog genieten van een voordelige roerende voorheffing die bovendien ook bevrijdend is, zodat die inkomsten niet meer opgenomen moeten worden in de jaarlijkse belastingaangifte? Waar anders kan men bovendien roerend vermogen via belastingvrije gift, volledig successievrij maken tegen de kostprijs van een aangetekende verzending, en zo tot 27% besparen? Daarbij is er een grondvoorwaarde om een geldige schenking/gift te doen: de overdracht van het kapitaal aan de begiftigden moet onherroepelijk plaatsvinden. *Donner et retenir ne vaut*. Toch bestaat er een manier om de controle te behouden, met name de schenking met voorbehoud van vruchtgebruik.

Wat is het ?

Een schenking waarbij enkel de blote of naakte eigendom van een kapitaal doorgeschoven wordt, heet bij onze noorderburen een *papieren schenking*. Voor de schenker is het vaak louter een schenking op papier, gezien hij quasi alle controle behoudt door het voorbehoud van vruchtgebruik.

Hoe komt het tot stand ?

Door de afwezigheid van een feitelijke overdracht van het geschonken kapitaal volstaat een gewone hand- of bankgift niet, en moeten we een beroep doen op een notaris. Voor onroerend goed (grond, gebouw) kan dit enkel via een Bel-

gische notaris, waar we schenkingsrechten betalen op de volle eigendom, ondanks het feit dat enkel de naakte eigendom geschonken wordt. Voor een schenking van roerend goed (portefeuille, contanten, aandelen...) is er de mogelijkheid om de akte te laten plaatsvinden ten kantore van een buitenlandse notaris. Op die manier kan men naast de Belgische successierechten, eveneens schenkingsrechten besparen.

“De overdracht van het kapitaal aan de begiftigden moet onherroepelijk plaatsvinden.”

Vincent Lambrecht

Wat zijn de bevoegdheden van de schenker-vruchtgebruiker?

Als vruchtgebruiker heeft men zeer ruime bevoegdheden waarbij men het geschonken kapitaal of onroerend goed verder mag gebruiken als ware men volle eigenaar, mits het kapitaal of onroerend goed zelf in stand te houden. Meestal moduleren we het vruchtgebruik als een tijdelijk of levenslang recht dat zelfs belastingvrij kan overgaan naar de langstlevende van de schenkers. Bij overlijden van de schenkers dooft het vruchtgebruik uit, en wordt de naakte eigenaar automatisch volle eigenaar, successievrij.

Vincent Lambrecht, fiscaal jurist – vermogensplanner, Capitalatwork, docent Syntra West

Het echtpaar Peeters in de praktijk

We verduidelijken dit aan de hand van echtpaar Peeters. Ze hebben twee kinderen en wensen een groot deel van hun vermogen successievrij te maken zónder het beheer te verliezen. Met name een appartement aan de Kust, een beleggingsportefeuille en aandelen van het familiebedrijf.

Appartement aan de Kust

De schenking van de naakte eigendom van een appartement aan de Belgische Kust, met voorbehoud van vruchtgebruik, moet steeds plaatsvinden voor een Belgische notaris. Het echtpaar Peeters zal schenkingsrechten betalen, maar kan daardoor een fiscaal voordeel halen door het vermijden van successierechten. Als vruchtgebruiker is het het echtpaar Peeters dat beslist of ze zelf in het appartement gaan wonen of niet. Verhuizen ze het appartement, dan zijn de huurinkomsten ‘vruchten’ die aan de vruchtgebruiker toekomen. Echtpaar Peeters kan het appartement enkel verkopen mits akkoord van de naakte eigenaars.

Beleggingsportefeuille

Via de gekende bank-/handgift kunnen spaartegoeden (effecten, termijnrekening, beleggingsportefeuille) perfect successievrij gemaakt worden, maar dan verliest het echtpaar Peeters alle controle over het beheer van die gelden, en verliezen ze een vorm van inkomen doordat de opbrengsten in principe toekomen aan de begiftigden. Wanneer meneer en mevrouw Peters de naakte eigendom van hun beleggingsportefeuille schenken, verzekeren ze zichzelf van het (levenslang) recht op het beheer en de vruchten (intrest/dividend) van die portefeuille. Een en ander moet tevens correct ingeboekt worden door de bankier of vermogensbeheerder. Opgelet: ook toekomstige meerwaarden kunnen we naast intresten en dividenden als ‘vrucht’ toekennen aan de schenkers-vruchtgebruikers, maar dit moet contractueel

vastgelegd worden in de schenkingsakte. Bovendien is het zo dat niet-opgevraagde meerwaarden in principe onderhevig blijven aan successierechten bij overlijden van een vruchtgebruiker.

Belangrijke opmerking is dat het echtpaar Peeters als vruchtgebruiker niet langer vrij beschikt over het kapitaal zelf. Profielwijzigingen waarbij het beleggingsrisico aanzienlijk verzaamd wordt, laten we dus best mee ondertekenen door de naakte eigenaar(s).

Aandelen van het familiebedrijf

De techniek is ook toepasbaar om het familiebedrijf successievrij over te dragen naar de volgende generatie, zonder reeds afstand te doen van de feitelijke zeggenschap binnen het bedrijf. Het voorbehoud van vruchtgebruik verzekert hen van de levenslange zeggenschap binnen de vennootschap. Als vruchtgebruiker heeft men recht op het stemrecht en de eventuele dividenden verbonden aan die aandelen. Dit stipuleren we best ook in de statuten van de vennootschap. Verkoop van het bedrijf door middel van de verkoop van de aandelen, behoort niet tot de bevoegdheden van de vruchtgebruiker, daarvoor is tevens het akkoord vereist van de naakte eigenaars. Niets belet echter de vruchtgebruiker om de activa van de vennootschap te gelde te maken, waardoor de verkoopprijs in de vennootschap terechtkomt.

Schenken zonder te geven?

Vermogensplanners besteden bijzondere aandacht aan technieken die toelaten om een kapitaal successievrij te maken, zonder daarbij de volledige controle te ontnemen aan de schenkers. Een schenking van de naakte eigendom is een perfecte techniek en in veel gevallen de meest eenvoudige. Keep it simple, zei ooit een West-Vlaams ondernemer en politicus... (VL)